
Nunatsinni Nakorsaaneqarfik

Nunatsinni Nakorsaanerfiup TB pillugu ukiumoortumik nalunaarusiaa
2025

NUNATSINNI NAKORSAANEQARFIK

LANDSLÆGEEMBEDET

Imarisai

Tunuliaqutaasoq	3
Paasisat	4
Nappaatip atuganera	6
Suiaassuseq ukiullu	7
2016-imiit 2025-imut TB-ip ineriartornera	8
TB-mik tunillatsinneq	9
Pitsaaliuineq misissuinerlu	9
Isummersorneq	12
Nappaammik suussusersiniaaneq	12
Nappaatip atuganera	12
Suiaassuseq ukiullu	13
TB-ip ineriartornera	13
TB-mik tunillatsinneq	14
Najoqqutarisat	16

Tuberkulose 2025

- 2025-imi 37-it TB-mik nappaateqartut paasineqarpoq. Taakkunannga 31-it nappaateqalerlaajupput arfinillillu nangeqqittuullutik.
- TB-mik nappaateqartutut paasineqarlaanit 31-init taakkunannga 25-it sakialluummik nappaateqarput, tallimat puaat avataanni timip pisataani allani TB mik nappaateqarput, ataaserlu sakialluutip saniatigut timip pisataani allani TB-mik aamma nappaateqarput.
- 2025-imi nuna tamakkerlugu innuttaasut 100.000-iuppata 65-it TB-mik nappaateqarput. Peqqinnissaqarfik Diskomi TB-mik nappaateqartut amerlanerungaatsiarlutik innuttaasut 100.000-iuppata TB-mik nappaateqartut 101-iupput, Peqqinnissaqarfik Avannaani ikinnerpaallutik innuttaasut 100.000-iuppata TB-mik nappaateqartut 54-iupput.
- 2024-imut sanilliullugit ikileriangaatsiaqaat.
- TB-mik nappaateqartuni amerlanerpaat 25-iniit 34-inut ukiulinni aamma 55-iniit 64-inut ukiulinni nappaataat suussusersineqarpoq. 37-init 28-it (76 %-it missaat) angutaapput.
- 50-it nappatsaaliniarlugit nakorsarneqarput.

Tunuliaqutaasoq

Sakialluut (TB) nappaataavoq tuniluuttoq bakteriamik *Mycobacterium Tuberculosis*-imik patsiseqartoq. TB puanniikkajunneruvoq (sakialluut), timilli pisataani allaniissinnaallunissaaq (1; 2).

Sakialluulli kisimi, kuseriarnerit puanneersut aqqutigalugit, inummiit inummut tuniluussinnaavoq. TB nakorsarneqanngitsoq toqussutaasinnaavoq, ullumikkulli nakorsaaneq ima kinguneqarluartigaaq, ikittuinnarnit toqussutaasarluni. Akiuussutissiisarneq TB-mut pitsaaliuutaanersoq qularnaavinneqanngilaq, meeqqanili navianaatilinnik kingunerluuteqarsinnaanermik- soorlu qaratsap ameraasaagut aseruuttoornermik TB-llu puanniit timip ilaanut allamut siaruaanissaanik annikilliisitsisarnera ilimanarluni (1; 2).

TB-mik tuniluuttumik nappaateqarnermut ersiutit tassaapput kissarneqarneq imal. unnuami kiammik anisarneq, sanigorneq, quersorneq sakissakkullu ippiorneq. PCR atorlugu aamma/imaleq. TB-p tappiorannartui qinngullugit amerliartortillugillu nappaat suussusersineqartarpoq. Qaqutigorsuaq TB-p tappiorannartua nassaarineqanngitsooraangat, ersiutit nalinginnaasut, nappaatip oqaluttuassartaa qinnguartaallunilu assilisani ilisarnaatit tunngavigalugit, nappaat suussusersineqartariaqartarpoq (1; 2).

Minnerpaamik qaammatini arfinilinni TB-mut nakorsaatit- soorlu Isoniazid, Rifampicin, Pyrazinamid kiisalu Ethambutol akuleriissillugit nakorsaasoqartarpoq. Toqussutaannginnissaa, TB-p tappiorannartuerunneragut peqqissinissaa, tuniluutitsinaveersaarnissaa kiisalu tappiorannartup antibiotikamut akiuussinnaanngorsinnaaneranik akornusiinissaa, nakorsaanermi anguniagaavoq (1; 2).

Meeqqat TB-mik nappaateqarlersinnaanermut qaninnerupput. Aarlerinartorsiortitsisut allat tassaapput HIV imaleq. nakorsaatit atorlugit timip allagisaminut qisuariatarnenanik naqisimanninneq alla, inuttullu atukkat-soorlu piitsuussuseq, inoqutigiit amerlavallaarnerat, peqqinnartunik nerisannginneq, angerlarsimaffeqannginneq, imigassamik imaleq. ikiaroorartumik ajornartorsiuteqarneq. Naartuneq TB-p uninngasup nappaateqalersitsinissaata aarlerinaataanik annertusititsisarmat, naartusut immikkut maluginiartariaqarput (1; 2).

TB-p tuniluunnissaanut aalajangiisuusut tassaapput inoqutigiit amerlassusaat eqqiluisaarnerullu nalinginnaasumik pitsaassusaa. Inissanik sanaartortoqaraluaq eqqiluisaarnerlu pitsaaneruleraluaq, nunatsinni nappaat atugaangaatsiarmat, sumiiffinni- pingaartumik inigisani inunnit amerlasuunit najugaqarfiusuni nappaalasoqalersarpoq (1; 2).

Piffissami qaninnermi nunatsinni nappaat nungutinneqarsinnaarpasinngimmat, nappaatip suussusersineqarnissaa tuniluunnerullu- taamaallunilu nunatsinni nappaatip nakkutigineqarnissaa pingaaruteqarpassippoq (3).

Nunatsinni TB-mik nappaateqarsinnaasunik paasiniaaneq, nakorsaaneq pitsaaliuinerlu Nuummi Dronning Ingridip Napparsimmavissuani nakorsaatinik nakorsartittunut qitiusumik immikkoortumi TB-mik nappaatilinnut immikkut nakorsartitsivimmit isumagineqarpoq.

2025-imi nunatsinni TB-ip atugaaneranik tunillatsittunillu ataatsimut isiginnilersitsisinnaanissaa, kiisalu ukiut qulit ingerlanerini nappaatip atugaaneranik malittarinninnissaa, matuminnga nalunaarusiornermi siunertaavoq. Nalunaarusiaq paasissutissanik napparsimasut pillugit qarasaasiakkut nalunaarsuiffimmit

Cosmic -imit pissarsianik Danmarkimilu Statens Serum Institut-imi (SSI) misissuinerit inernerinik tunngaveqarpoq.

Paasisat

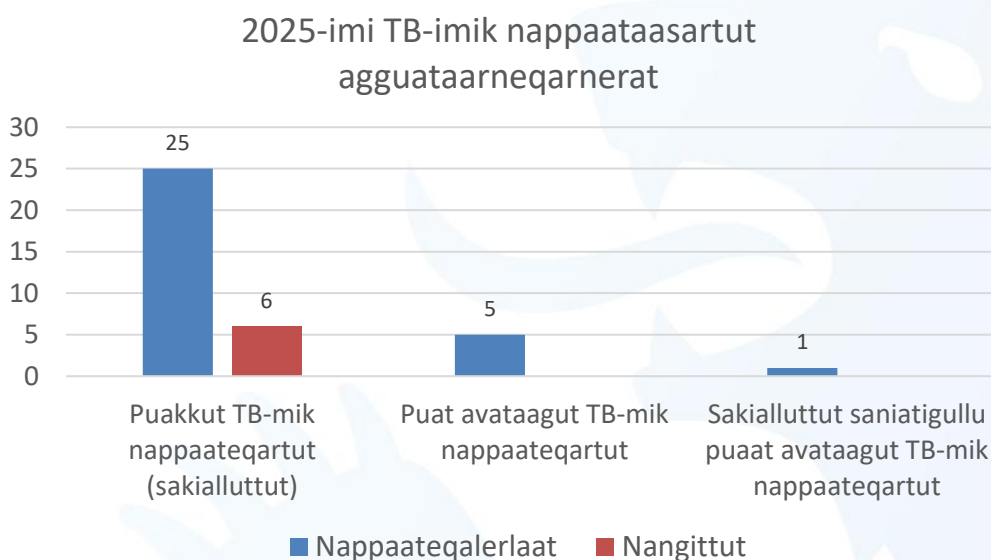
2025-imi inuit **37-it** TB-mik nappaateqartut paasineqarpoq. Taakkunannga **nappaateqalerlaat 31-iupput arfinillillu nangillutik.**

TB-mik nappaateqartut 2025- sioqqullugu nappaataat suussusersisat, nakorsarneqarnerallu naammattumik malittarineqarsimangitsoq nakorsartereernermilu tappiorannartunik misissueriaaseq PCR atorlugu misissuinerimi nassaarfiunngitsut, ukioq taanna nappaatip suussusersineqarfiani naatsorsueqqissaarnermi kisitsisinut ilanngunneqarput. Siornatigut TB-mik tunillatsissimasut akornatigulli peqqissisutut nalunaarutigineqartut, naatsorsueqqissaarnermi kisitsisinut nangeqqittutut ilanngunneqarput.

Paasineqarlaanit 31-init:

- **25-it** puammikkut TB-mik nappaateqarput (sakiallupput),
- **Puaat avataagut TB-mik nappaateqartut tallimaapput,**
- **Ataaseq** puammigut puaallu avataagut TB-mik nappaateqarpoq.

Nappaammik nangittut tamarmik **sakiallupput.**

Takussutissiaq 1: 2025-imi nunatsinni inuit 37-it TB-mik nappaateqalerlaatat nalunaarneqarput, taakkunannga arfinillit (16 %) siornatigut TB-mik nappaateqareersimapput. Nappaateqalerlaanit 31-init 25-it (81 %) puammikkut TB-mik nappaateqarput (sakiallupput), tallimallu (16 %) puaat avataaanni TB-mik nappaateqarlutik. Taakku saniatigut ataaseq (3 %) sakiallullunilu puaat avataanni

allami TB-mik nappaateqarpoq. Nappaammik TB-mik nangittut tamarmik sakiiallupput.

Misissueriaaseq NAA, TB-ip tappiorannartuata pinngoqqaataanik paasiniaasarneq, nunatsinni atorneqalerpoq. Tamatuma saniatigut qiseq puanneersoq Danmarkimi SSI-mut nassiunneqartarpoq tassanilu tappiorannartut suuneri qinngullugit kiisalu tappiornartumik suussuserseriaaseq (PCR) atorlugu paasinianeqartarput.

Ilaatigut nappaatip ersiutai, nappaatip oqaluttuassartaa sakissat qinnguarterlugit assilinerisigut TB aamma suussusersineqarsinnaasarpog.

Nunatsinni NAA-atorlugu misissuinikkut aamma/imal. qinngullugit tappiorannartut suuneri paasinialrugit misissuinikkut Danmarkimilu SSI-mi- tappiorannartunik suussuserseriaaseq (PCR) atorlugu TB suussusersisaq, tabelimi tulluuttumi takutinneqarput.

Tabeli 1: Nappaammik suussuserseriaaseq – Statens Serum Institutimi (SSI) tappiorannartunik suussuserseriaaseq (PCR) imal. Nuummi misissueriaaseq NAA

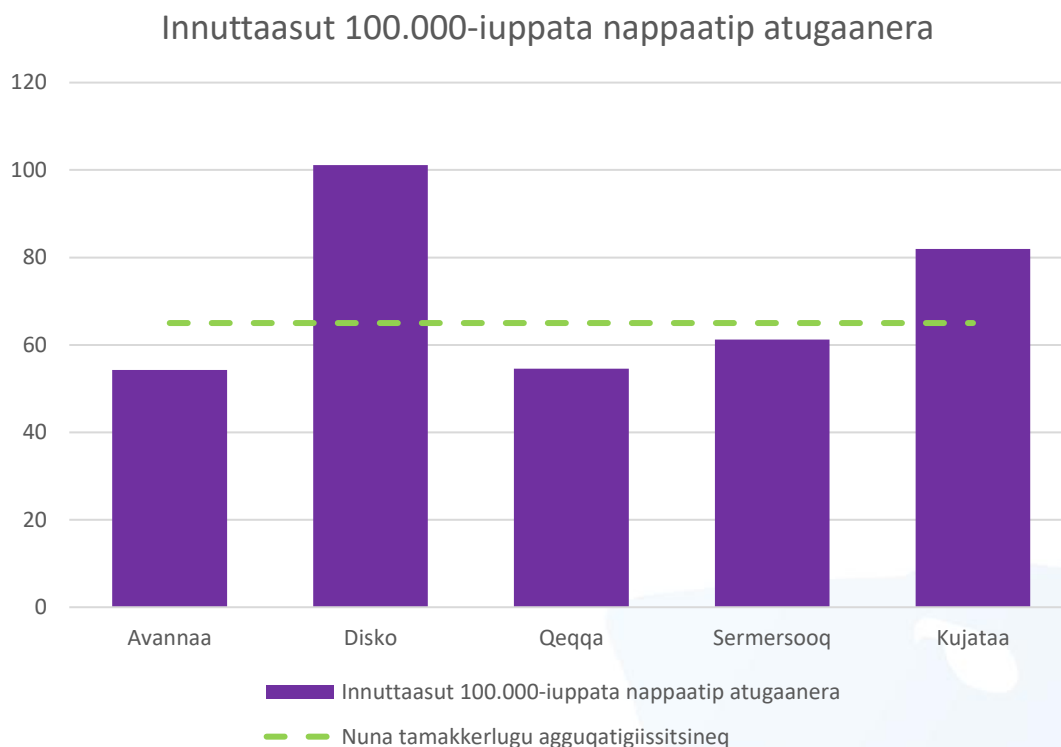
		Nuuk			
		Nassaarfiusut	Nassaarfiunngitsut	Misissorneqanngitsut	Katillugit
Statens Serum Institut	Nassaarfiusut	17	2	0	19
	Nassaarfiunngitsut	12	6	0	18
	Misissorneqanngitsut	0	0	0	0
	Katillugit	29	8	0	37

Tabeli 1: Inuit Nuummi misissueriaaseq NAA atorlugu misissuinikkut TB-mik nappaateqartutut paasineqartut 29-iupput. Taakkunannga 17-iinnaat tappiorannartunik suussuserseriaaseq (PCR) atorlugu misissuinerup Danmarkimilu Statens Serum Institutimi (SSI) tappiorannartut suussusersinialrugit misissuinerup kingorna, TB-mik nappaateqartutut paasineqarput. Marlunni TB-mik nappaateqarneq NAA atorlugu misissuinerimi (akissutaani nassaarfiunngitsuni), kingornali PCR atorlugu misissuinikkut imal. SSI-mi tappiorannartut suuneri paasinialrugit misissuinerup kingorna, paasineqarluni. Akerlianik aqqaneq marlunni Nuummi NAA-atorlugu misissuinikkut paasineqarpoq, SSI-mili misissuinerit TB-mik nappaateqarnermut takussutissiinatik. Inunni arfinilinni NAA/PCR atorlugit misissuinerit/TB-ip tappiorannartuanik suussusersiniaanerit tamarmik nassaarfiunngikkaluit, nappaat TB suussusersineqarpoq.

Nappaatip atugaanera

2025-imi nuna tamakkerlugu innuttaasut 100.000-iuppata 65-it TB-mik nappaateqarput.

Peqqinnissaqarfik **Diskomi** TB-mik nappaateqartut amerlanersaalluntik **innuttaasut 100.000-iuppata 101-iupput**, **Peqqinnissaqarfik Avannaani** ikinnerpaallutik **innuttaasut 100.000-iuppata 54-iullutik**. Sinerissami Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuini allani TB-mik nappaateqartut kisitsisit taakku akornanniipput.

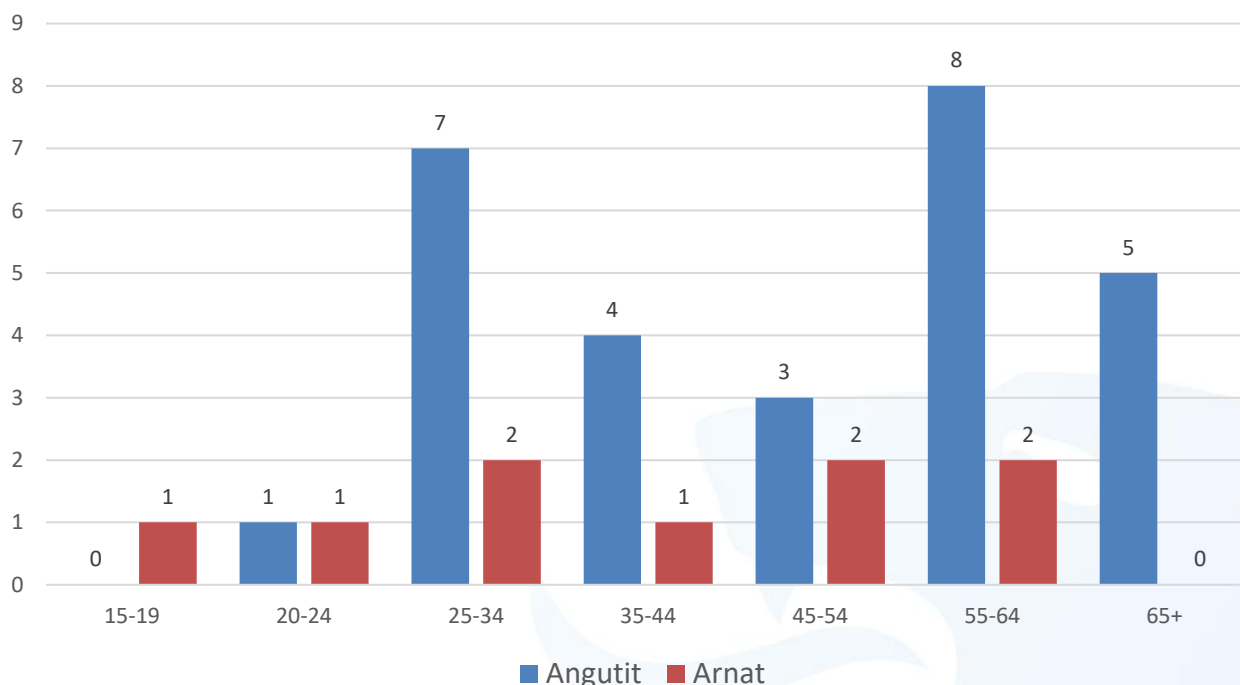
Takussutissiaq 2: 2025-imi sinerissami Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuini nunalu tamakkerlugu TB-ip atugaanera. Peqqinnissaqarfiup sinerissami qitiusumik immikkoortuini innuttaasut 100.000-iuppata TB-mik nappaateqartut amerlassusaat (Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissartarfik naapertorlugu 2025-imi ukiup qiteqqunnerani inuttussuseq tunngavigalugu).

Suiaassuseq ukiullu

Nappaatip suussusersineqarnerani TB-mik nappaateqartunik kisitsinerup, nappaateqartut amerlanerit 55-it 64-illu akornanni ukioqartut, takutippaa (TB-mik nappaateqartut ataatsimut katinnerisa 27%-ii). Inuusunnerpaaq 17-inik ukioqarpoq, utoqqaanerpaarluni 78-inik ukioqarluni. Taamaalillutik 2025- TB-mik nappaateqarnerat paasineqartut akornanni meeqqanik ukiukinnerusoqanngilaq.

Arnani angutinilu nappaatip atugaanera assigiinneqaaq, 2025-imi TB-mik nappaateqalersuni angutit 28-it (76%) arnanut qulaaluanut sanilliullugit pingasoriaammik amerlanerullutik.

TB-mik nappaateqartut, ukiqatigiiaanut ukiunik qulinik akunninnut suaassutsinullu agguataarneqarnerat

Takussutissiaq 3: TB-mik nappaateqartut nappaatip suussusersineqarnerani ukioqatigiiaanut suaassutsinullu agguataarneqarnerat.

2016-imiit 2025-imut TB-ip ineriartornera

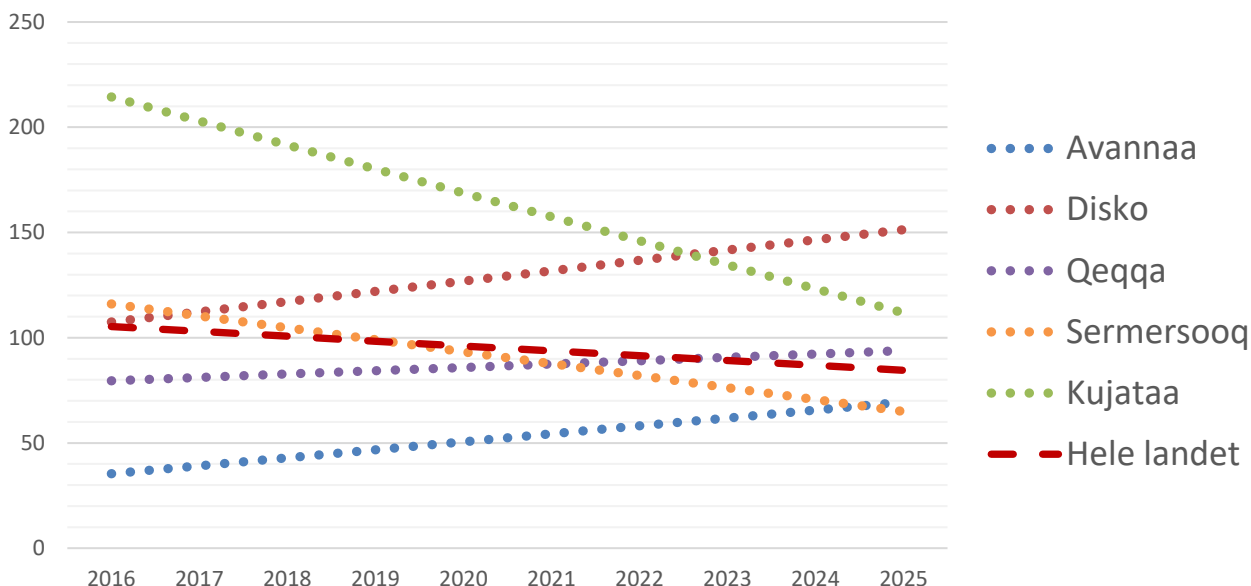
Ukiut qulit ingerlanerini TB-mik nappaateqartunik naatsorsuinerup, Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuini TB-mik nappaateqartut amerlassusaat, kiisalu innuttaasut 100.000-iuppata ineriartornerup assigiinngissutaat, takutippaa. Nuna tamakkerlugu innuttaasut katillugit 100.000-iuppata 2025-imi 65-it TB-mik nappaateqarput.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Avannaa										
Nappaateqartut	3	4	5	7	5	4	9	3	11	6
Innuttaasut	10.734	10.785	10.607	10.730	10.907	10.914	10.944	11.022	10927	11.057
Nappaateqalersartut	28	37	47	65	46	37	82	27	101	54
Disko										
Nappaateqartut	7	4	3	8	19	5	15	7	7	6
Innuttaasut	6.507	6.473	6.522	6.538	6.343	6.278	6.159	6.056	6062	5931
Nappaateqalersartut	108	62	46	122	300	80	244	116	115	101
Kujataa										
Nappaateqartut	12	19	9	15	11	6	8	8	12	5
Innuttaasut	6.766	6.702	6.573	6.427	6.458	6.363	6.261	6.184	6053	6.100
Nappaateqalersartut	177	283	137	233	170	94	128	129	198	82
Qeqqa										
Nappaateqartut	7	3	8	7	18	9	6	7	11	5
Innuttaasut	9.432	9.381	9.439	9.410	9.376	9.359	9.239	9.203	9330	9.169
Nappaateqalersartut	74	32	85	74	192	96	65	76	118	55
Sermersooq										
Nappaateqartut	27	26	24	26	21	10	22	20	21	15
Innuttaasut	22.631	22.725	22.788	23.039	23.211	23.674	23.994	24.333	24231	24.503
Nappaateqalersartut	119	114	105	113	90	42	92	82	87	61
Nuna tamakkerlugu										
Nappaateqartut	56	56	49	63	74	34	60	45	62	37
Innuttaasut	56186	56.172	56.023	56.225	56.367	56.653	56.661	56.865	56836	56.831
Nappaateqalersartut	100	100	87	112	131	60	106	79	109	65

Tabeli 2: Piffissap ingerlanerani nappaateqartut amerlassusaat innuttaasullu 100.000-iuppata nappaateqalersartut ukiup qiteqqunnerani innuttaasut amerlassusaat tunngavigalugu naatsorsorneqarnerat. Ukiup qiteqqunnerani innuttaasut amerlassusaat Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup kisisaataanit pissarsiaapput.

Ilimanaammik immikkut misissueqqissaarnermi (takussutissiaq 4), Peqqinnissaqarfiup sinerissami qitiusumik immikkoortuini ineriartorneq nappaateqalersartullu sinerissami qitiusumik immikkoortuni tamani assigiinngiaarnerat, nunali tamakkerlugu ukiut qulit ingerlanerini ikiliartornerat takuneqarsinnaavoq.

Ukiut qulit ingerlanerini sinerissami qitiusumik immikkoortuni nunalu tamakkerlugu TB-ip ineriartornera (Aalajangersimasumik ineriartorneq)

Takussutissiaq 4: Ukiut qulit ingerlanerini Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuini ineriartorneq- ilimagisat titarninngorlugit takutinneqarnerat.

TB-mik tunillatsinneq

TB-ip tappiorannartuanik bakteriamik tunillatsittut 5%-it 10%-illu akornanniittut kisimik TB nappaatigilersarpaat, taamakkaluaq inuit TB-mik nappaateqartumut qanimut attaveqartut imal. qanimut attaveqarsimasut akornanni nappaatip tuniluunnerata paasinissaa pitsaaliornissaalu pingaaruteqarpoq. Tunillatsissimasinnaasuni pitsaaliuutaasumik nakorsaasoqanngippat, TB timimiissinnaavoq (TB-mik tunillatsinneq) nappaatinngunngisaannarluni imal. ukiut qulikkaar arlallit qaangiunerini aatsaat ersiuteqalersinnaalluni (TB timimi uninngasimasoq)

Inuit TB-mik tunillatsissimasinnaasut tunillatsissimasumut ataatsimut arlalinnulluunniit attaveqarnerat imal. misissueriaaseq Interferon Gamma Release Assay (IGRA) tunillatsissimanermut takussutissiisoq tunngavigalugu nappatsaaliniarlugit nakorsarneqartarput. 2025-imi 50-it missaat nappatsaaliniarlugit nakorsarneqarput. Meeqqattaq TB-mik tunillatsissimasunut qanimut attaveqartut nappatsaaliniarlugit nakorsarneqartarput. 2025-imi inoorlaaq, sisamanik ukiulik aqqaneq marlunnillu ukiulik nappatsaaliniarlugit nakorsarneqarput.

Pitsaaliuineq misissuinerlu

TB-mut nakorsaattit- pingaartumik meeqqani sunniuteqarluarnerpaaq tassaavoq akiuussutissamik kapitinneq. TB-mut akiuussutissiineq (BCG) nunatsinni akiuussitissiisarnissamut najoqqutassami aalajangersimasumik ilaavoq inoorlaanullu tamanut neqeroorutaalluni [4]. Meeqqat nunatsinnut nunaserlaat qaammatit pingasut sinnerlugit nunatsinniittussat siornatigullu TB-mut akiuussutissinneqarsimanngitsut akiuussutissinneqarnissamik neqeroorfigineqartarput. TB-mut akiuussutissaq (BCG) meeqqap mikinerani nappaammut akiuussinnaanersitsisarpoq. 2025-imi inoorlaat

96%-ii TB-mut akiuussutissinneqarput. Erninnermut atatillugu kingunerluuteqarneq imal. angajoqqaat akiuussutissiisarnermut qularnerat pissutaallutik, meeqqat 27-it TB-mut akiuussutissinneqanngillat.

TB-mik tunillatsissimasinnaasunik misissuinerni sakkussanik atuineq ukiut kingulliit tallimat annertusiartorsimavoq. Misissueriaaseq Quanteferon tunillatsissimasinnaasunik misissuinerni immikut piukkunnaateqarpoq, inernalu TB-mut akiuussutissinneqarsimanermit (BCG) sunnerneqartarani. Misissueriaaseq Quantiferon nappatsaaliiniarluni nakorsaanissamut tunngavissiisinnaavoq imal. TB-mik tunillatsissimasinnaanermik pasitsaassinermi tapertaasinnaalluni [5].

Ukioq	Misissukkat amerlassusaat	Misissortittut amerlassusaat	Nassaarfiusut	Naatsorsueqqissaarnermi assersuunneqarsinnaanngukkat
2021	1539	1335	209	16%
2022	1546	1303	222	17%
2023	1792	1539	245	16%
2024	1855	1593	253	16%
2025	1750	1505	232	15%

Tabeli 3: Misissueriaaseq IGRA-tests (Quantiferon) atorlugu ukiuni tallimani misissukkat amerlassusaat. Ataasiakkaat tunillatsissimasinnaasutut pasitsaanneqartut arlaleriarlutik misissortissimmamata, tunillatsissimasut katillutik amerlassusaat nassaarfiusut amerlassusaat tunngavigalugu naatsorsorneqarput.

Sinerissami/Napparsimmavissuarmi qitiusumik imm.	Misissukkat	Misissortittut	Nassaarfiusut	Juulip aallaqqaataani innuttaasut	1000-init misissortittut
Dronning Ingridip Napparsimmavissua	692	594	67	-	-
Avannaa	304	259	38	11057	23,42
Disko	137	115	28	5931	19,39
Kujataa	111	98	22	6100	16,07
Qeqqa	173	150	20	9169	16,36
Sermersooq	331	307	57	24503	12,53

Tabeli 4: Misissueriaaseq IGRA-test (Quantiferon) atorlugu 2025-imi misissukkat amerlassusaasa sinerissami Dronning Ingridillu Napparsimmavissuani qitiusumik immikkoortunut agguataarneqarnerat. Sinerissami qitiusumik immikkoortuni tamani innuttaasut 1000-iuppata misissortittut amerlassusaat.

Misissueriaatsit nunatsinni atorineqartut NAA, GeneXpert ilanngullugu, TB akiorniarlugu nappaammik suussusersiniaanermi pitsaaliuinnermilu WHO-mit innersuussutaapput [6]. Misissuineq qisinik marlunnik misissorneqartunik tunngaveqarpoq. Misissuinerit qanorluunniit inerneqaraluit napparsimasut pillugit qarasaasiakkut nalunaarsuiffimmut nassiunneqartarput. Misissuinerup ataatsip tamarmilluunniit inernerisa Danmarkimilu tappiorannartumik suussusersiniaanerup (PCR) inernerata assigiinngitsunik inerneqarsinnaanerata qaqutigooortuunngimmat, misissuinerup TB-ip tappiorannartuunik amerliartortitsilluni misissuinerimik, tappiorannartunik qinngullugit misissuinerimik nappaammillu suussusersiniaanermi

sakkussanik allanik atuineramik ilaneqarnissaa pingaaruteqarpoq. 2025-imi qisit misissorneqartut 1106-iusut misissuiffigisanut 899-inut agguataarsimapput. Misissugassanilli innersuussinerit amerlanerupput, qisilli qisertussamut ajornakusoorsinnaasumik puuat ilorpiaanneersuunissaanik pisariaqartitsineq pissutaalluni, misissuinerimi atugassatut naammattumik pissarsisoqartuaannartanngilaq. Tamatuma saniatigut misissueriaatsip malussarissusaanut sanilliullugu qisip annikippallaarsinnaanera pissutaalluni misissukkat pingasuugaangata marluk pallingajattuni qisit misissugassatut nassiussat aappaa nassaarfiunani aappaa nassaarfiusarluni, TB-millu nappaateqarsinnaasunik misissuinerimi annertunerusumik nappaammik suussusersiniaanissap pisariaqarnera tamatuma erseqqissarpaa.

Sinerissami/ Napparsimmavissuarmi qitiusumik imm.	NAAT atorlugu misissuinerit	Misissortittut	Nassaar- fiusut	Naatsorsueqqissaarnermi assersuunneqarsin- naanngukkat	Juulip aallaqqaataani innuttaasut	1000-init misissortittut
Napparsimmavissuaq	318	232	12	5,2%	-	-
Avannaa	152	130	5	3,8%	11057	11,8
Disko	93	82	3	3,7%	5931	13,8
Kujataa	122	110	5	4,5%	6100	18,0
Qeqqa	73	69	3	4,3%	9169	7,5
Sermersooq	348	320	2	0,6%	24503	13,1

Tabeli 5: Misissueriaaseq NAAT (GeneXpert) atorlugu misissukkat amerlassusaat assigiit marlukkaarlugit ingerlanneqarput, ersarissumillu akissutitaqarlutik. Taakku arlaat ataaseq nassaarfiupput misissugaq nassaarfiusutut isigineqassaaq. Nassaarfiusut amerlassusaannik tunngaveqartumik nassaarfiusut amerlassusaat naatsorsorneqarput. Innuttaasut 100.000-iuppata sinerissami qitiusumik immikkoortuni tamani misissukkat amerlassusaat oqaatigineqarput. Peqqinnissaqarfik Sermersuumi nassaarfiusut amerlassusaat TB-mik nappaateqartutut pasinaateqarlunnartut Dronning Ingridip Napparsimmavis-suani misissorneqartarnerannit sunnerneqarsimasinnaapput.

TB-mik tunillanneqarsimasinnaasutut pasitsaassanik paasiniaanermut misissuinerimullu atatillugu NAA aamma Quantiferon atorlugit misissuisoqartarpoq. Nunatsinni aalajangersimasumik misissuisoqartanngimmat sinerissami qitiusumik immikkoortuni ataasiakkaani misissukkat tunillatsissimasut amerlassusaannik, qanimut attavigisat amerlassusaannik il.il. sunnerneqartut amerlassusaasa annertuumik nikerarsinnaanerat naatsorsuutigineqarsinnaavoq. Dronning Ingridip Napparsimmavissuani uninngasut- pingaartumik timip nappaatinut akiuussinnaassusaanik annikillitsisunik nakorsartittut misissorneqartarmata, misissukkat ataatsimut katinnerini amerlaqaat.

Isummersorneq

Nappaammik suussusersiniaaneq

Tappiorannartunik suussuserseriaaseq PCR aamma NAAT, TB-mik nappaateqarnerup ilimanaateqarluarneranik uppersaanissamut tutsuiginartuupput, nunalu tamakkerlugu TB akiorniarlugu suliniutini nappaammik suussusersiniaanermi pitsaaliuinemilu WHO-mit innersuussutaallutik. Nunatsinni misissueriaatsit NAAT atornerqarput, najukkani Quantiferon aamma amqip ikiagut kapisinikkut misissuinerit (Mantoux) atornerqarlutik, qisilli tamarmik atorsinnaasut PCR atorlugu bakterissat amerlisillugillu misissugassanngorlugit, naggataagullu qinngullugit suussusersiniaavigisassanngorlugit, Danmarkimi SSI-mut nassinneqartarlutik [7].

Nappaat TB, timip pisataanik amerlasuunik eqquisinnaavoq, sakiilluulli tuniluutianerpaanini pissutigalugu pingaarnepaavoq [8]. 2025-imi nunatsinni TB-mik nappaateqalersimasut nutaat 37-it nalunaarneqarput, taakkunannga 83 %-it sakiilluummik nappaateqarlutik.

Inunni ataasiakkaani tunillatsissinnaaneq Danmarkimi misissukkat akissutaat tunngavigalugit naliliivigineqartarportaaq. Inunni ataasiakkaani misissugassaq qinngullugu misissuinikkut, tunillaasinnaanerup aarlerinassusaa uppersarsivinneqartarpoq, tappiorannartunilli bakterissanik amerliartortitsilluni misissuisarneq sap ak. arfineq pingasunik sivilissuseqarsinnaasarmat, nakorsaaneq, NAAT/PCR kisiat tunngavigalugu imal. nalinginnaasumik misissuinerimik, nappaammut ersiutinik imal. qinnguartaalluni assilisanik tunngaveqarluni, TB-mik tunillatsissimasinnaanerup aarlerinaataa annertusoq naliliivigalugu, nakorsaaneq aallartinneqarajuppoq.

Nappaatip atugaanera

2025-imi nuna tamakkerlugu TB-mik nappaateqalersut 37-uupput taamaalillutillu innuttaasut 100.000-iuppata 65-iullutik. Nappaatip atugaanera ukiuni qulini ikinnerpaanut ilaavoq. Taamaallaat 2021-imi nappaatip atugaanera innuttaasut 100.000-iuppata 60-iulluni annikinneruvoq. 2024-imut sanilliullugu nappaatip atugaanera 109-miit 65-imut annikillivoq. 2025-imi innuttaasut 100.000-iuppata Peqqinnissaqarfik Diskomi 101-iullutik Kujataanilu 82-iullutik nappaatip atugaanera annertunerpaavoq. Peqqinnissaqarfik Avannaani nappaatip atugaanera innuttaasut 100.000-iuppata 54-iulluni – siornarnit affaanngungajalluni- annikinnerpaavoq.

Ukiut kingulliit qulit qitiusumik immikkoortuni ineriartorneq isigissagaanni Peqqinnissaqarfik Avannaani, Diskomi Qeqqanilu nappaatip atugaanera suli annertusiartorpoq, Peqqinnissaqarfik Sermersuumi Kujataanilu appariartorluni. Malunnaateqarnerpaaq tassaavoq Peqqinnissaqarfik Kujataani nappaatip atugaanerata annikillinera, ukiut kingulliit marluk nunatsinni nappaatip atugaanerpaaffigisimsaanut 2024-imut sanilliullugit 60%-pallingajallugu annikillisimanera. Nappaatip Avannani, Qeqqani Kujataanilu atugaanera 2024-imi malunnaatilimmik annertusisimanera 2023-imilu annertussusaanit annikilleqqissimanera maluginiagassaavoq.

Europamut sanilliullugit nunatsinni TB-mik nappaateqalersartut amerlapput (2023-imi innuttaasut 100.000-iuppata 24-inut missingersuunneqarput). Ukiuni kingullerni pingasuni nuna tamakkerlugu misissukkat amerlassusaat assigiikanneraluit nappaatip atugaanera allanngoraqimmat nunarsuarmi sumiiffinnut allanut assersuussinissaq ajornakusoortoq. Tamatuma peqatigisaanik napparsimasut nakorsartinnissamik

ujartuinerat naammassinninnissamullu piomassusaat, TB-ip Peqqinnissaqarfimmit ukkanneqarnera, Nappaatip suussusersineqartarnera tunillatsissimasinnaasunillu paasiniaanerit, nappaateqartutut nalunaarsukkat amerlassusaannut tunngatillugu, annertuumik pingaaruteqarput.

Suiaassuseq ukiullu

TB-mik nappaatilinnit 37-init, amerlanerit 55-it 64-illu akornanni ukioqarput (27%). Taakkununga tulluupput 25-iniit 34-inut ukiullit (24%). TB-mik nappaateqartuni tamani angutit 76%-iupput. 2024-imi TB-mik nappaateqalersut amerlassusaannut sanilliutissagaanni, TB-mik nappaateqartuni ukioqatigiiaat amerlanerit, kiisalu arnat angutillu agguataarsimanerat immikkooruteqarput, TB-mik nappaateqartuni 35-it 44-illu akornanni ukiulinni (28%) kiisalu 55-it 64-illu akornanni ukiulinni (22%) amerlanersaallutik, angutillu nappaateqartunit ikinneralaarsuullutik (55%). Angutilli 2023-imisut amerlassuseqarput.

Ukioqatigiiaani suaassutsinilu assigiinngitsuni TB-ip tuniluunnerani assigiinngissutsit, pissusilersornikkut inoqatinullu attaveqarnikkut assigiinngissuteqarnermik nassuiarneqarsinnaassapput. TB-mik tunillatsis-sinnaanermut aarlerinaatitut ilisimaneqartut tassaapput tupa, imigassaq inuussutissartaqarluannngitsunillu nerisaqarneq. Taakku angutit inuusunnerit (20-iniit 35-inut ukiullit) akornanni nalinginnaanerupput [9, 10] nalinginnaasumilli inuusuttut akornanni inunntut akulerusimaneruneq tunillaassuinerulersitseqataasin-naavoq. 2025-imi innuttaasuni tunillatsissimasuni utoqqaat amerlanersaapput. Ukioqatigiiaani amerla-nerusuni allanngorannerit TB-mik nappaateqartut ukioqatiminnik peqateqartarnerannik paasinnittariaatsi-mit tutsuiginarsarneqarput.

TB, Nunani Avannarlerni utoqqaat, qanga TB-atugaanerugallarmat tunillatsisimasut, akornanni atuganeruvoq. Utoqqalinerimi timip nappaatinut akiuussinnaasusaata sanngiillisimanerani tunillatsissimaneq taanna nappaatinnguuttarpoq [11]. 2025-imi 55-issileereersimasuni TB-mik nappaateqartut amerleriarsimanerat, utoqqalinerimut atatillugu timip nappaatinut akiuussinnaasusaata sanngiillinera nunatsinnissaaq malugineqarsinnaavoq, nappaateqalersartut ukioqatigiiaanut agguataarneqarneranni, utoqqaat amerlanerunerat ilimanarsisitsisoq takuneqarsinnaavoq.

TB-ip ineriartornera

2023-imi nunarsuaq tamakkerlugu inuit 10,8 millionit missaat TB-mik tunillatsissimasutut missingersor-neqarput, ukiorlu taanna inuit 1,25 millionit missaat TB-mik toqquteqarlutik. Nappaat TB nunarsuaq tamakkerlugu nappaataavoq, nunanili siuarsarniakkani innuttaasunut tunillatsittunut 80 %-it sinneqartunut annertunerujussuarmik sunnuteqarluni. Tunillatsittut amerlanersaanni TB suli nappaatigilerneqanngilaq [11].

TB-mik nappaateqalersartut, innuttaasut 100.000-iuppata, 2023-imi 79-iniit 2024-imi 109-nut 2025-imilu 65-inut ikileqqillutik, 2016-imiit 2025-imut nuna tamakkerlugu TB-mik nappaateqalersartut agguaqatigiis-sillugit, innuttaasut 100.000-iuppata suli amerlallutik 95-iupput. WHO naapertorlugu Europami TB-mik nappaateqalersartut, innuttaasut 100.000-iuppata – nunat akornanni agguataarnerat assigiinngeqaluni, ukiumut 24-it missigaat [11]. Taamaalillutik nunatsinni TB-mik nappaateqalersartut agguaqatigiissillugit Europami TB-mik nappaateqalersartunit amerlanerujussuupput.

Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuini ataasiakkaani nunalu tamakkerlugu TB-mik nappaateqalersartut 2020-imiit 2021-imut ikileriarujussuarput, 2021-imiillu 2022-imut amerleriaqqillutik. 2021-imi TB-mik nappaateqartut ikileriarnerat ukiup ingerlanerani NAAT/PCR atorlugit misissuinerit ukiunut siullinut naleqqiullugit ikinneralaarsuunerannik patsiseqarpoq taamaalillunilu ilaasa nappaataat suussusersineqanngitsoorsimasinnaalluni. 2021-imiit 2022-imut TB-mik nappaateqartut amerleriapiloornerat, Peqqinnissaqarfik Diskomi ilisimaneqartumik nuna tamakkerlugu TB-mik nappaatalersartut ataatsimut katinnerannut sunniuteqartumik, TB-ip tuniluutileranerani patsiseqarunarpog. Peqqinnissaqarfik Diskomi tuniluunneq iliuuseqarfigineqarmat ikileriapiloorput. Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuini ataasiakkaani 2024-imiit 2025-imut ikilerialarnerat imal. amerlerialarnerat nalaatsornikkut allanngorarnermik, TB-mullu misissorneqartut qanimullu attavisaasa amerlassusaannik patsiseqarsinnaassaaq. Ukiut qulit ingerlanerini (2016-imiit 2025-imut) (titarneq kipisaqattaartoq) nuna tamakkerlugu ataatsimut isigalugu TB-mik nappaateqalersartut ikiliartornerat takuneqarsinnaavoq.

Nuna tamakkerlugu TB-mik nappaateqalersartut ikiligaluit, TB-mik nappaateqalersartut Peqqinnissaqarfik Diskomi, Qeqqani Avannaanilu amerlipput. Sionnamut Peqqinnissaqarfik Sermersooq kisimi agguaqatigiissillugit ikinnerunerannut akerliusumik, sinerissami qitiusumik immikkoortunit tallimaasunit pingasut 2025-imi nuna tamakkerlugu agguaqatigiissitsinermi ikinnerupput. Nappaatit tuniluuttut soorlu TB, inoqutigiinni amerlavallaani, imeqarnikkut, kuuffitsiut perusersarfitsigullu periarfissaluttuni tuniluutianerusarput. Nuummi illoqarfinnilu allani annerusuni, illoqarfinnut minnerusunut nunaqarfinnullu sanilliullugit inoqutigiit nalinginnaasumik ikinnerusarmata, Nuummi nappaat tuniluusinnaannginnerussaaq. Nuuk Peqqinnissaqarfik Sermersuup annertunersarimmagu, tamanna nappaatip atugaanerata aalaakkaaneruneranik nalinginnaasumillu nunap sinneranut sanilliullugit nappaateqartut amerlavallaannginnerannik nassataqassaaq.

Nalunaarsueriaatsimik allannguinerit kisitsisinut sunniuteqarput. 2021-ip 2025-illu akornanni TB-mik tunillatserlaanik nangittunillu nalunaarsueriaatsinik arlaleriarluni allannguisoqarpoq. Nalunaarsueriaaseq pisoqaanerusoq avataaneersumik paasissutissiivilik 2021-imi atorunnaarneqarpoq, aaqqiissutaasorlu napparsimasut pillugit qarasaasiakkut nalunaarsuiffimmi Cosmic-imi nalunaarsueriaaseq 2024-imi aatsaat iluamik atuutilersinneqarluni. Nalunaarsuineri nikerarnerit taakku, nalunaarsukkat amerlassusaannut sunniuteqarluarsimasinnaammata, nangittunik nutaanik kisitsinissaq ajornannginnerulermat, tamatumali peqatigisaanik digitalimik nalunaarsuinerup pitsaassusissaanut piumasaqaatit annertunerulermata, tamanna nunatsinni sumiiffiit ilaanni unammilligassiisnaassaaq.

TB-mik tunillatsinneq

Nappaammik tunillatsissimasut kisitsisaatigineqanngillat. Aaversinnerilli immikkut ittut Quantiferon (Interferon-gamma Release Assay) imal. ammip ikiagut kapitinnikkut TB-mut qisuariaateqarnermut misissueriaaseq (Mantoux) atorlugu TB mik tunillatsissimaneq ilimanaatilimmik suussusersineqarsinnaavoq. Misissueriaaseq IGRA atorlugu misissuineri TB-mik nappaateqarsimasuni inuunerup sinnera nassaarfussamat ammillu ikiagut kapitinnikkut TB-mut qisuariaateqarnermut misissueriaaseq (Mantoux) TB-mut akiuussuserneqarsimasuni (BCG) tamani takussutissaqassamat, misissuinerit nappaammik suussusersiniaanermi sakkussatuaasinnaanngillat. TB-milli tunillatsissimanermut nakorsartinneq aarlerinaateqanngivissunngimmat, tunillatsissimanerat uppersarnisat tamakkerlugit nappaatsaaliniarlugit nakorsarnissaannut tunngavissaqanngilaq. Taamaammatt innuttaasut tamakkerlugit misissorneqarnissaat isumaqanngilaq. Ilaatigut – pingaartumik meeqqani nappaateqartunilu, timip allagisaminut

qisuariartarneranik naqisimannittunik nakorsagassani, pineqartup nappatsaaliniarlugu nakorsarneqarnissaa toqqarneqarsinnaavoq. Tunillatsittunut qanimut attaviusuni, TB-mik tunillatsissimanermut takussutissaqanngitsuni, TB-milli napparsimalissagaanni annertuumik aarlerinartorsiortussani tamanna aamma tunngavissaasinnaavoq [1, 2, 12].

TB-mik tunillatsissimasut tunillaasinnaanngillat, oqaatigineqartutulli kingorna napparsimalersinnaallutik. Inuunerup ingerlanerani TB-mik tunillatsissimanermiit napparsimalersinnaanermut aarlerinaataa 5%-it 10%-illu akornanniippoq.

2025-imi meeqqat minnerit ikittut nappaatsaaliniarlugit nakorsarneqarput. Tamanna meeqqat mikisut nappaammik peruluuteqarnerusinnaanerannik tamatumalu peqatigisaanik napaatsaaliilluni nakorsaatinik atorneqartartunik sapigaqannginnerunerannik patsiseqarpoq. Pingaartumik meeqqanut minnernut tallimat inorlugit ukiulinnut, TB-mik nappaatilimmut qanimut attaveqartunut, sukumiisumik misissorneqareernikkut TB-mik nappaateqanngitsutut naliliivigineqartunut, misissueriaaseq Quantiferon atorlugu misissuisoqarsimappat, nassaarfiunnginnera apeqqutaatinnagu, nappatsaaliniarluni nakorsartinnissaq innersuussutaavoq [13]. Tamanna ilaatigut meeqqani inuunermik navianartorsiortitsisinnaasumik, TB-mik patsiseqartumik qaratsap ameraasaagut aseruuttoorsinnaanerup aarlerinaataata annertuneranik patsiseqarpoq [8].

Najoqqutarisat

- [1] »Statens Serum Institut - Tuberkulose,« [Online]. Available: <https://www.ssi.dk/sygdomme-beredskab-og-forskning/sygdomsleksikon/t/tuberkulose>.
- [2] »Sundhed.dk - Tuberkulose,« [Online]. Available: <https://www.sundhed.dk/sundhedsfaglig/laegehaandbogen/lunger/tilstande-og-sygdomme/infektioner/tuberkulose-lunger/>.
- [3] »NUN.gl - Tuberkulose,« [Online]. Available: <https://nun.gl/emner/borgere/tuberkulose>.
- [4] D. g. Sundhedsvæsen, »Information om Børnevaccinationsprogrammet,« [Online].
- [5] S. S. Institut, »Interferon gamma-frigørelse (TB-relateret) (Mycobacterium tuberculosis),« 2026. [Online]. Available: <https://www.ssi.dk/produkter-og-ydelser/diagnostik/diagnostiskhaandbog/i/178>.
- [6] WHO, »Automated real-time nucleic acid amplification technology for rapid and simultaneous detection of tuberculosis and rifampicin resistance: Xpert MTB/RIF assay for the diagnosis of pulmonary and extrapulmonary TB in adults and children: policy update,« 2014.
- [7] W. H. Organization, WHO consolidated guidelines on tuberculosis: module 3: diagnosis: rapid diagnostics for tuberculosis detection, 2021.
- [8] Netdoktor, »Tuberkulose,« 2011. [Online]. Available: <https://www.netdoktor.dk/lunger/sygdomme/tuberkulose/>.
- [9] F. N. G. E. e. a. Griswold MG, »Alcohol use and burden for 195 countries and territories, 1990–2016: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2016,« *Lancet*, nr. 392, pp. 1015-1035, 2018.
- [10] S. N. G. M. Peer V, »Gender differences in tuberculosis incidence rates – A pooled analysis of data from seven high-income countries by age group and time period,« *Frontiers in Public Health*, nr. 10, pp. 1-15, 2023.
- [11] »WHO - Tuberkulose,« [Online]. Available: https://www.who.int/health-topics/tuberculosis#tab=tab_1.
- [12] »Sundhed.dk - Latent tuberkulose,« [Online]. Available: <https://www.sundhed.dk/borger/patienthaandbogen/infektioner/sygdomme/tuberkulose/tuberkulose-latent/>.

Nils Skovgaard / Paneeraq Noahsen, 2026